

LJUBLJANSKI ČASNIK.

№ 65.

V torik 12. Listopada

1850.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blavniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje, za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, in ako se na pismo zapiše, da so naročniki denarji (Pränumerationsgelder) v njem, ni treba nič poštne plačati.

Vradne naznanila.

6. novembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXLIV. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista, in sicer v romansko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan. 31. oktobra 1850 je bil ta del v edino-nemškem in madjarsko-, česko- in serbsko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 430. Razpis ministra uka in bogočastja od 8. oktobra, s katerim se po naj višjem sklepu od 3. oktobra 1850 občne odločbe čez fakultetne učiliša in akademiško zadržanje na peštanskem vseučilišu naznanijo.

Tudi 6. novembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXXXII. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista, ki je 9. oktobra 1850 v edino-nemškem izdanju na svetlo prišel, v česko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 373. Ukaz ministra bogočastja in uka od 11. septembra 1850, s katerim se dvignejo letni doneski tešenski evangelski gimnazij ohraniti, ktere so dozdej občine augsburške in helvetiške vere morale odrajtovati.

Št. 374. Cesarski patent od 25. septembra 1850, s katerim se vodila vstanové, po katerih se je ravhati pri odškodovanju istin pri vsih rečeh, ki so po zemljišnem odškodovanju dvignjene ali pa za take spoznane, ki se morajo odškodovati.

Št. 375. Razpis ministra kupčije od 30. septembra 1850, s katerim se v porazumljenju z ministram notrajnih zadev, od 1. novembra 1850 na spodnjem Avstrijskem, na kmetih naredba v prodaji govejiga mesa začasno dvigne, in pravila vstanove zoper zlo rabo pomanjkanja zastopnosti od strani mesarjev v prodraženje mesa.

Št. 376. Vkaz ministra notrajnih zadev od 1. oktobra 1850 v zadevi začasniga vravnana javne medicinalne oskerbnije.

Št. 377. Razpis ministra denarstva od 3. oktobra 1850, s katerim se ravnanje z 5 percentnimi obligacijami dvorni kamre redne št. 228, ki so bile 1. oktobra t. l. srečkane, naznani.

Tudi 6. oktobra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXXXI. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista, ki je 5. oktobra 1850 v edino-nemškem izdanju na svetlo prišel, v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 371. Razpis ministra kupčije od 29. septembra 1850, s katerim se vstanovi, da so dopisave komisij pravo- in državnoznastvenih teoretiških državnih spraševanj poštne proste.

Št. 372. Razpis ministra denarstva od 1.

oktobra 1850, s katerim se naprava finančnih gosposp na Erdeljskem naznani.

Dunaj 5. novembra 1850.

Od c. k. vredništva občeniga državniga zakonika in vladniga lista.

7. novembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju XI. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista, in sicer v slovensko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan. — Ta del je bil v edino-nemškem, potem v česko-nemškem dvojnem izdanju 20. januarja 1850 izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 18. Cesarski patent od 30. decembra 1849, s katerim se deželna vstava na mejno grofijo Moravsko z dotičnim volitnim redam za deželni zbor razglasi in naznani.

Dunaj 6. novembra 1850.

Od c. k. vredništva občeniga državniga zakonika in vladniga lista.

11. novembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXLVII. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista, in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

437. Razpis ministra kupčije od 4. oktobra 1850, s katerim se naznani popravek daljave telegrafne naprave v Bodenbachu do Draždan, Lipsie in Hofa.

Št. 438. Razpis ministra uka in bogočastja od 23. oktobra 1850, s katerim se izprašanim zdravnikom in magistram kirurgie po minister-skem razpisu od 16. avgusta 1849 dano dovoljenje, predmete prejšnjih filozofskih dveh let privatno dokončati, toliko premeni, da se imajo, ako hočejo v zdravniško šolo vzeti, dati na kakem javnem višjem gimnaziju, kjer obstoji vseučiliše, iz logike, matematike, psihologije in fizike izprašati, vendar s tem pristavkam, da to le za leto 1850 in 1851 velja.

Št. 439. Ukaz ministra kupčije, obertnije in javnih stavb od 28. oktobra 1850, s katerim se več razjasnenj naznani k odločbam, ki so bile z razpisom od 18. septembra 1850 (državni zakonik in vladni list CXXVII. del) glede porabljenja c. k. avstrijskiga državniga kakor tudi telegrafa v nemško-avstrijski telegrafni zvezi od strani občinstva storjene.

Št. 440. Razpis ministra denarstva od 6. novembra 1850, s katerim se naznani ravnanje z banknimi štirpercentnimi obligacijami pod št. 123 srečkanimi.

Št. 441. Ukaz ministra vojaštva od 6. novembra 1850, s katerim se naznani od njegoviga veličanstva cesarja dovoljeno vesolno odpusčenje za bivše vstajnike, ki so bili po revoluciji na Ogerskem v c. k. armado uversteni in so potem pobegnili.

Tudi 11. novembra 1850 bo c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXXX. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista, ki je 4. oktobra 1850 v edino-nemškem izdanju

na svetlo prišel, v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 370. Razpis ministra bogočastja in uka od 1. oktobra 1850, s katerim se po najvišjem sklepu od 29. septembra 1850 občne naredbe čez fakultätno učenje na vseučiliših na Dunaju, v Pragi, Lvovu, Krakavi, Olumucu, Gradcu in Insbrucku naznanijo.

Poslednjič bo ravno tukaj 11. novembra 1850 XC. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista, ki je 13. junija 1850 v edino-nemškem izdanju na svetlo prišel, v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 265. Ukaz ministra bogočastja in uka od 28. junija 1850, zadevajoč postavljanje katoliških verskih učencikov na gimnaziih in drugih srednjih učiliših.

Dunaj 9. novembra 1850.

Od c. k. vredništva občeniga državniga zakonika in vladniga lista.

8. Listopada 1850 je bil izdan in razposlan XXVIII. del deželniga zakonika in vladniga lista za krajsko kronovino, ki zapopade:

Naznanjenje zapopada postav in ukazov v delih CXXII—CXXXIII občeniga državniga zakonika in vladniga lista zapopadenih. —

Razglas c. k. krajskiga poglavarstva od 28. Kimovca 1850. Ravnanje z rečmi, ki se čez meddeželno colno potezo za usnoj, predel ali požlahtnjenje cola proste vpeljujejo ali izpeljujejo. Razpis c. k. krajskiga deželniga poglavarstva od 30. Kimovca 1850. Dopolnjenje določb zastran pošpeševanja žandarmrije v silnih primerljeh. Ukaz c. k. krajskiga poglavarstva od 4. Kozoperska 1850. Stan in opravila zdravnikov, ki so c. k. okrajnim glavarstvom pridani. Razglas c. k. krajskiga poglavarstva od 22. Kozoperska 1850. Pričetje opravil krajske deželne šolske oblastnije s 1. dnem Listopada.

Politiške naznanila.

Avstrijsko cesarstvo.

Dunaj 6. novembra. Kar se je dostikrat govorilo in vender iz važnih uzrokov vedno dvomilo, je zdaj tako rekoč gotovo — namreč vojska s Porusi. Notri do zadnjiga se je mislilo, da bo pruska vlada mir ohranila, bojaželjne ministre iz službe dala in se svoji nevarni, skrivni politiki odrekla. Toliko bolj je bilo misliti, da bo to storila, ker njene razmere niso ravno preveč v dobrim stanju. Res ima severne nemške državiče na svoji plati, pa ta pomoč je zlo majhna in brez posebne pomembe. Nasproti ima pa Perusija razun Avstrije in Bavarcev tudi cara za sovražnika in berž ko ne tudi Napoleona, in je tedej v nevarnosti od treh strani prijeta in stisnjena biti. Kako de se bo iz teh zaderg stergala, nam je zares težko uganiti. Njena armada šteje sicer 400,000 mož, pa ta vojska je

večidel sem ter tje stresena in kakor se nam zdi ne ravno preveč nadušena, ko bi ji bilo proti Avstriji iti. Kakošne vodje de ima, se še iz Holsteinskih in Badenskih preprirov ne da prav vediti, pa gotovo je, de se poruski princ al pa Vrangeli v nikakoršnem obziru z Radeckim, Šlikom ali Jelačićem ne moreta pomeriti. Tudi bo poruski vladi treba velik oddelk svoje armade doma obdržati in zlasti svoje porenske dežele posesti, kjer nimajo preveč navisnosti. Če pomislimo poruske denarne zadeve, vidimo, de Porusija tudi tukej dosti pred Avstrijani ne stoji. Avstrijska vlada je saj v potrebne reči dnar obračala, pa na Poruskim se je veliko za čisto nepotrebne opravke, kakor je bilo p. vtikanje v danske homatije, potrosilo. Kraljestvo šteje sicer veliko terdnjav, pa vsak ve, de so v sedanjem času terdnjave zlo svojo nekdanjo imenitnost zgubile. Sicer je pa poruska država odperta, brez varnih naravnih mej. Če to premislimo, res terdovratnosti poruskiga ministerija ne moremo drugači razumeti, kakor če jo sklepu pripišemo, pri svojih mislih ostati, če bi imelo ravno sto tavežent ljudi zavolj tega pobitih biti.

Kakor smo že omenili, je boj pri vratih; pa upamo, de ne bo veliko dalj, kot zadnji sardinski terpel. Porusija bo kmalo k zavedbi prišla, de ji ne bo mogoče svojih sebičnih namenov s silo dovesti. Avstrijske armade bo gotovo Radecki vodil, čigar ime jih bo že v nove zmage nadušilo, pa vtegnil bi jih tudi cesar sam spremljevali. Vlada je tudi Jelačića na Dunaj poklicala in še drugih izvrstnih vodjev več. Neprenehoma hité vojsaki proti severu. Se ve, de so jedro armade Slovani, pa vender je že tudi mnogo laških in ogerskih regimentov na mejah. Kakor se govori, bi se madžarski huzarji zlo radi s poruskimi huzarji kmalo poskusili. Graničarjev pa mende ne bo dosti na borišču; ker so ti lani in predlanskim v vednim ognju in tedaj v naravi zgubili bili, bodo nar berž na Dunaj, v Budapešt in Prago za posadke prišli. De bodo pa vojaki Erdeljsko popustiti mogli, bodo pa slišimo, de bi brez varstva ne ostala, to deželo Rusi posedli.

Ministerstvo notrajnih zadev hoče neki ogledivavni komisiji sestaviti, ki bo o delavnosti, marljivosti in postavnim ravnanju nižjih uradnikov čula. Če bo to resnica, so k temu sklepu ministra pritožbe pripravile, ki se v kronovinah oglašajo. Tako se nekeje vradnikov še zdaj ne more stariga, počasniga ravnanja, ki je pred sušcam 1848 zlo po pisarnicah cvetelo, odvaditi; tako tudi več nižjih vradnikov za narodnost in enakopravnost vsih jezikov nič vediti noče in tedaj v tujim jeziku županijam dopisuje; tako so se tudi nekteri vradniki v županijske reči preveč vtikali, tako de se niso mogle soseske po svoji dobri volji osnovati. De bi tedaj naprava ogledivavne komisije saj za en čas, dokler vse v pravi tek ne pride, zlo koristna bila, je očevidno.

Pa od teh bojnih in političkih zadev se mi Dunajski Slovenci radi k prebiranju novih cvetlic slovenskiga slovstva obrnemo in res povsod mnogo lepiga najdemo. Pa kadar nas bolj poetički duh obide, nam zamore le Celovska „Bčela“ zadostiti, zakaj ta prinaša vsake verste narodnih in izvirnih pesem. Zlo se nam tedaj čudno zdi, kako de so pevci „Časnika“ in „Novice“ do maliga popolnoma omolknili, slasti, ker mnogo izvrstnih v Ljubljani živi. Naša nar veči želja pa je, de bi nam zopet enkrat zvezda slovenske poezije — slavni Koseski kaj noviga prinesel. Ker za gotovo vemo, de ima veliko izvrstnih novih pesem že narejenih, naj ne zameri, de galepo prosimo, katero al v „Časnika“ al pa v „Novice“ natisniti dati, de bi zopet naše serce se

z ognjem njegove nebeske poezije ogrevalo in naduševalo.

Austrijska. Pripoveduje se, de je vojskovodja Radecky zvoljen za višjiga poveljnika vsih avstrijskih armad. Pravijo, de bo on višji vodstvo v imenu njegoviga veličanstva prevzel.

* Vorarlberska armada se je napotila na Nemško.

* Županam se je ukazalo, na table, na kterih so soseske zapisane, novo deželno in sodniško razdelitev zaznamovati. Na vsaki taki tabli mora stati ime soseske, občine, kantona in sodništva, h kterimu je prišteta, in sicer v nemškem in deželnem jeziku. Napraviti se mora na soseskine stroške.

* „Oest. Cor.“ piše: Prihod slavovenčaniga poljniga maršala na Dunaj je dogodka velike važnosti.

Ob času imenitne odločbe pred prestol vladarja poklican, bo zamogel svoje mnogeskušnje v prid države porabiti. Njegova doskušena previdnost, njegovo bistro oko, njegova globoka učenost v vojaško-politiških zadevah sveta store njegov svet posebnost potreben.

Maršal pa ni samo mož dobriga sveta, on je tudi mož stanovitniga djanja.

Lavorike, s kterimi si je na talijanskih bojiših glavo ovenčal, posade njegovo ime med najperve junake vsih časov in ga uverste v spominke avstrijske dogodivšine. Pa tudi to se sme tukaj pristaviti, de je na bojišču veliko več in pomenljiviš djavnosti doskušnje dostal, ker se je vodstva naj silniši armade pri Lipsii vdeležil.

„Wiener Ztg.“ je zamogla s polno pravico reči, ime maršala pomeni že samo na sebi zmago.

Med tem ko je vladar maršala s tem počastil, de mu je horvaškiga bana do Brucka in svojiga pobočnika Köllera do Glognica naproti poslal in ga v svojo gostno stanovališče vzel: se je tudi v mestu čut veselja in zaupanja razširil.

Junaški vladar, hrabra armada z nezmaganim maršalom in z dobro avstrijsko pravico na strani, zagotovi dober vspeh, naj bo na polju miru ali na polju vojske, ktere bi se tako radi vognili, in če se uname, se je ne strašimo.

* Nobenimu, ki še ni vojaškim letam odšel, se zdaj ne da potni list za dalj časa. Vojaških novincov se bo letos 76,000 nabralo, in nabiranje že ta mesec pričelo.

Serbska. Iz Zemuna se piše v „Union“, de pričakujejo, de bo skoraj ruski general-konsul Lewsin v Beograd prišel, kar kaže, de se bo Rusija orientalske politike z vso močjo prijala.

Dalmacija. „Gaz. di Zara“ naznani, de se bo general Mamula iz Kotara v Mocović podal, de bo bolj natanjko zvedel, kaj se v Mostaru godi.

Tirolska. Ministerstvo kupčije je višjiga inženirja Gasperja Dalvagno in več inženirjev na Tirolsko poslalo, de se bo ondi železnica še to leto začela delati.

Lombardo-beneško kraljestvo. Pisma iz Verone naznani, de je laški armadi zlo žal po Radeckemu. Poljni maršal je vojake tolažil, de se bo kmalo spet mednje vernil. Namest njega je grof Gyulai višji poveljstvo prevzel.

Tuje dežele.

Bosna. V „Lloyd“ se piše iz Zemuna 29. oktobra: Danes povedo naznanila, de je Omer paša v veliko zgubo prišel. Vstajniki so ga nenadno napadli, so njegove vojake razkadili in mu nekoliko topov pobrali. Omer paša zdaj svoje vojake pri Sarajevu zbira. Akoravno so vstajniki zdaj na dobičku, še vendar mislimo, de se ne bodo mogli dolgo zoper redne vo-

jake, kteri gredo Omer pašatu iz Carigrada v pomoč, ustavljati.

* Iz Zemuna se 29. oktobra piše: Slišimo od novih puntov v Bosni. Omer pašatu so, kakor se govori, vstajniki mnogo škodo napravili, in Insuf pašata so umorili, ki je bil poslan, ljudi popisati in vojake nabirati. Mi vedno mislimo, de bodo vstajniki omagali in de bo ubogi raja moral naj več preterpeti.

* Ali paša Rizvanbegović, vezir Hercegovine je pred nekterimi dnevi iz Sarajeva v Mostar prišel, in je ukazal sultanove zapovedi in naredbe Omer pašata razglasiti. Za vojake, ki so se vsak dan v Mostar pričakovali, je bilo ukazano na naglama 1000 tovorov žita, 300 tovorov laškiga pšena, 1000 volov, 2000 kostrunov in potrebniga siroviga masla pripraviti. Angi beg, sinovec vezirja Rizvanbegovića, Ali Drasi, eden naj bogatejših Turkov in Cavaš paša Mostarski so glavarji puntarjev. Stari vezir razun svojih zvestih in njemu udanih mož nobeniga pred se ne pusti. Prebivavci kadulika Trebinskiga, kterih vodja je Hasanbeg Rusulbegović, so obročeni, se pa nočejo, na pot podati, zoper koga je moč, ki v Buni stoji namenjena. Bosniški novoizvoljeni vezir je že v Sarajevo na mesto Hafis pašata prišel. Prebivavci v okolici Mostara se ne vdeležujejo vstaje. Edini Ali paša, poglavar Glužbuskiga je kakih sto obročanih zbral in z njimi k vezirju prišel, ki ga je pa nazaj poslal, in mu naznanil, de se noče vstaje vdeležiti.

* Iz Beograda se 29. oktobra v „Union“ piše: Naznanili smo že, de popotniki pripovedujejo, de Turki niso prijetli poprav Omer pašatovih. To se je že, kakor smo včeraj zvezdili, v djanju pokazalo. Pravijo, de so se vstajniki Zvorniške nahie z vojakmi udarili; zvorniški paša je na Serbsko ušel, pravijo tudi, de je Omer paša na Avstrijsko pobegnil. Od tega pri nas vse govori. Poprave Omer pašata so vzrok vstaje, torej se le Turki puntajo. Ta vstaja se pa ne sme primerjati z tisto v Bihaču, kjer ondi so se vstajniki zoper stare naprave dvignili in tirjali, de naj se davki med Turki in kristjani enakomerno razdele, tukaj pa so vstali zoper nove naredbe in hočejo, de bi se stare obdržale. Vstaja v Zvorniški nahii je tedaj uni v Bihaču ravno nasprotna. Posebno spahi so se uperli. Eden naj imenitnih, kterimu so sina v vojaštvo vzeli, je bil vodja vstajnikov, in ko so se začeli z vojakmi bojevati, je on prvi padel. Pa drugih ni ob pogum pripravilo ampak jih še bolj nadušilo, in zlo dobro jim je moglo steči, ker je Zvorniški paša za dobro spoznal na Serbskem varstva iskati. Zavolj tega je misliti, de se je vstaja naglo in zlo razširila. De bi bil Omer paša res na Avstrijsko pobegnil, tega ne verjamemo, akoravno ima le majhino armado in menimo, de bo vstajnike lahko umiril, ker raja z njim derži, treba je toraj mu ga z orožjem preskerbeti.

* Iz Mitrovice se piše 30. oktobra: Dogodbe v Bosni nič veseliga ne kažejo. V Krajni so muhamedanski Bosnjaki vojake odrahtali, al oni se morejo iz domovine podati in to jim je zlo težko. Bosnjak, naj je kristan ali muhamedan, ljubi svojo domovino, in Bosna je lepa gorata dežela. Zdaj mora v Albanio, kamnito, ubogo in golo, kjer so prebivavci vse družiga značaja in imajo vse druge navade. Kar se Turki v Krajni pred obličjem Omer pašata niso upali, so prebivavci v Fuzli in Zvorniku poskusili, oni nočejo vojakov dati, in so že nekoliko gavazov (turški žandarji) ubili. Mahmud paša v Zvorniku je čez Drino na Serbsko pobegnil, zlobi bosniških Turkov uiti. Tudi Turki v Sarajevu so zlo oporni postali. Tedaj se bo z popravami v Bosni morali počasi ravnati in zima je pred durmi. Gotovo 12 do 15,000 vojakov, ktere ima

Omer paša ni dovolj celo Bosno v miru deržati. In če se vstaja zlo vplameni, bo vsega tega Omer paša, nekdanji gjaur *) kriv, ker se na druge odpadnike, Poljce in Madjare zanaša. Te pa vse čerti, ker vsak meni, de so oni krivi, de se take prenarredbe gode, de ima raja ravno take pravice kakor muhamedan. Turki prenarredbe spoznajo za podverženje, keršanski raja se veseli, ker bo ternovka, s katero so ga zdaj Turki topli, tudi Turke zadela. Kristijan ne bo dobil svobode in muhamedan, ki je zdaj kristjana stiskal, bo zgubil svoje predpravice. Kristijan bo moral sicer plačevati, kakor popred, al on bo ostal doma, med tem ko bo muhamedan iz dežele moraliti. Kakor povsod, Poljci in Madjari tudi v turškem ležišču niso edini. Poljec bi rad, de bi turški Slovan pod turško vlado ostal; Madjar pa bosniškiga Serba ravno tako sovraži, kakor Serba v Bački. Madjari si veliko prizadevajo med Slovani v Avstriji nezadovoljnost zbuditi, in zraven nič ne store, staro sovraštvo vničiti; ravno nasprotno delajo, de bi zamogli nad Slovani gospodariti, vse sorte skušajo, naj bo pravično ali pa ne. Oni, ne pa vlada zbujaajo narodno sovraštvo z noviga, ga rede in ne skrivajo, de bi se radi maševali. Kdor meni, de je bilo z gibanjem leta 1848 že vse opravljeno, pozabi, de se tukaj ne vpraša samo za politiške popravke, de tu nič ne pomaga, ako bi tudi kako ministerstvo padlo. To sovraštvo ne zadene le vlad in deržav, temuče seže tudi v serce narodov. Mnogo let bo še preteklo, preden se bo Evropa pomirila in prenarredila. V take prenarredbe je Italija, celo Nemško in Turško naj bolj zapleteno. Na Avstrijskem se bodo vsi narodi sukali srednje in južne Evrope. Avstrija seže z Rusini na Rusko, z Serbi, Horvati in Dalmatinci na Turško, z Lombardijo na Talijansko, z nemškimi deželami bi, če prav ne kakor glava svete rimske deržave, vendar Prusii na perste stopila.

Bulgarska. Z bulgarske meje se piše v „Srb. nov.“: Iz niškiga pašaluka se pripoveduje, de so se tam kristjani od turškiga stiskanja nekoliko oddahnili; tudi ne morem opustiti, vam naznaniti, de je to gola resnica. Odkar jo bivši Husein paša odstavil bil in iz Bulgarskiga odšel, od kar je sedajni vezir Rušid paša na njegovo mesto prišel, od te dobe se vsakimu kristjanu v niškem pašaluku na licu veselje bere. Vezir Rušid paša je že s tem svojo dobro mnenje pokazal, ker je Jusuf-aga, ajanina v Leskovcu, ki je bil še o časih prejšnjiga vezirja v službi, odstavil in na njegovo mesto je prišel iz Carigrada star in dober mož, v Pirotu je postavil za ajanina Halilaga. In tako je vse to hvalevredni Rušid paša v kratkem času vredil, de se zdaj o vživanju pravic in svobode Turčin od kristjana in kristjan od Turčina ne more razločiti. Nikdo se ne more obsoditi brez vezirjeviga znanja; dozda je moral vsak kristjan dva Turka za pričevavca k sodbi pripeljati, ako je hotel, de je njegova beseda kaj veljala; zdaj sta Turčin in kristjan enaka, vsak sme pričati in vsakiga pričevanje brez razločka je veljavno.

*) Omer paša (Latas) je bil popred kadet pri polku nadvojvoda Stefana in ravno bi bil imel častnik postati. Takrat rani (menim de v Celjovcu) nek kadet ravno tega polka, Lah po rodu, več svojih tovaršev in Latas je tudi dve rani z nožem v roko dobil; ker Latas je branil tistiga nemškiga kadeta, kteriga je hotel Lah zavolj nekiga dekleta umoriti in ga je nazadnje tudi prebodil. Latas je bil zavolj tega kaznovan, de ni mogel več viši službe dobiti. Zraven tega je njegov oče, graničarski častnik, svojo službo zgubil. To je mladiga Latasa tako razkačilo, de v Bosno pobegne in Turk postane.

Iz tega se jasno vidi, de novi vezir enakopravnost spoštuje, ker tiste odstavlja, kteri so popred narod tlačili; samo Rušid bega Salipašića, rojeniga iz Carigrada, bi mu imeli priporočiti, kteriga je bivši Husein paša zato odstavil, ker je Bulgaram v vsaki nesreči pomagal; treba bi bilo, pravim, de bi se ta mož na mesto ajanina prokupiljaškiga, podkupljiviga Rušid bega postavil, ker prokupiljaška okolica želi, de bi on nazaj prišel. In ko bi častiti in hvalevredni vezir še to storil, bi on zares narodu rano, ki še zdravnika potrebuje, začelil.

De je vse to res, sim se sam potovajoč po Bulgarskem dovolj prepričal. Vsi prijatli so mi to pripovedovali in sami Turki so to terdili.

Narod presvitliga cara in njegoviga namestnika, Rušidpašata, sedajnjiga vezirja z veliko zadovoljnostjo blagoslovi in mu dober napredek želi, govoreč: Kaka sreča, ko bi bil imel car vedno take vezirje, nikdar bi ne bilo nezadovoljstva med narodam.

Ruska. Ko je bil v Varšavi v čast kneza Paskieviča bal, so mu 240 poljskih posestnikov predstavili, knez je z vsakim teh prav prijazno govoril. Posestnik Jožef Geluchowsky, nekdanj profesor na useučilišču v Wilni, je kneza v imenu zbranih posestnikov nagovoril. Potem ko mu je srečo vošil, izreče tudi upanje, de bo knez, kteriga car toliko časti, skerbel, de se ne bo le materialni blagor dežele povzdignil temuče tudi še druge kervave rane zacelile, in oblaki, ki so viharje med prestolam in narodam napravljali, razpodili. Knez je tak govor z veseljem zaslišal in naznanil, de bo, kar prvo zadene, vse storil, kar se pa poslednih dveh prošelj vtiče, se bo ravnalo po obnašanju dežele, in prebivavci se smejo vsega dobrega nadjati. De bo res car politiškim hudodelnikom prizanesel, se iz tega nekoliko vidi, ker je nekdanja poljska bankna vodja Lubowidskiga in Henrika Lybienskyga, ki sta bila v terdnjavi Zamosk zaperta, ukazal oprostiti.

Nemška. Volitni knez hesenški se zoperstavi vходу pruskih vojakov v Kassel. Bavarci so prišli do meje kantona Fulda.

* Saksonsko ministerstvo je po naj višjem dovoljenju ukazalo, de se pri vojaški prisegi kakor tudi v vojaških postavah od deželne vstave ničesar ne bo v misli vzelo.

* V Hanau-i se orožje oddaja. Četnik Humbert je tamošnje mestno poveljstvo prevzel. V Hanau-o je je prišlo 3. novembra 2200 Bavarcev.

* Borsa v Berolinu je v velikem strahu. Čudne reči se pripovedujejo, kupcov ni skoraj nič; armada se naglo za vojsko pripravlja. General Groeben, poveljnik vojaškiga oddelka, ki se je v Kurhesen podal, je dobil povelje, svojo armado voditi, kakor po vojaških pravilih za dobro spozna. Pruski vojaki bodo Baden zapustili. Minister Ladenberg je postal predsednik ministerstva, ker je predsednik, grof Brandenburg 6. novembra umrl. V Kurhesnu si pruski in bavorski vojaki že nasproti stoje; v Breslavo je prišla 6. t. m. ob osmih zvečer novica, de so se bavorski in pruski vojaki že bojevali, vendar tega še ne moremo za gotovo naznaniti. Diplomatiške opravila med Prusijo in Kurhesnam so nehale, ker je kurheški poslanec gospod Dörnberg iz Berolina poklican. Potem takem ostane malo upanja, de bi se zamogel mir obdržati.

Laška. Časopis „Risorgimento“ pravi, de ni res, de bi bil papež kralja, ministre in druge, ki so se pri sikardiški postavi vdeležili, preklel. On pravi, de je vse to zmišljeno.

Francoska. Elisée je hotel šest generalov, ki stoje pod poveljstvom generala Changarnier-a odstaviti; al več ministrov je žugalo, de hočejo, ako bi se to zgodilo odstopiti.

* Iz Pariza se 2. novembra v „Reichsztg.“ piše: Terdno upam, de bomo brez zapreke do 11. novembra prišli.

Upamo, de se bo Changarnier svojim prijateljam udal; nadjamo se tudi, de general Changarnier v svojim dnevnem ukazu čez odstop Neumayerja ne bo nič neprimerniga govoril, ker bi iz tega nove zmešnjave vstale.

Naj vam nekaj povem od zakletbe Lyonske:

Ko je bil Mole pod Napoleonam deržavni svetovavec, je nekdanj cesarju rekel: Vi ste za vedno duh prekucij zaterli! Na to cesar: Ni tako. Revolucija me je za znamenje v bukve zapisala in se bo po moji smerti spet začela, kjer se je nehala.

Teh besed sim se živo spomnil, ko sim danes pisma pred sabo vidil, iz kterih se vidi, de prekucijska stranka po celi Evropi vse žile napenja.

V nekem pismu razloži nek Nemec, kteriga se zdaj ne zmemo imenovati, celi načert revolucije in potem pristavi:

Politiškiga vprašanja prav za prav ni. Ako od kaj taciga včasih govorimo, to le zato delamo de množico slepimo, ki od demokracije še nič prav ne ve. Pod imenom socialna republika razumemo le socializem ali komunizem. Stari svet se mora podreti z svojo vero, svojo rodovino in lastnino. Njegova ura se je stekla!

To zaupanje pisavca je mende jalovo. Ljudstvo ni še tako trohljivo kakor ti ljudje mislijo.

Kako prederzni so pa, se iz sledečiga lahko vidi.

Na jugu so fabrike, v kteri so orožje delali, zaperli, al ni bila skrivna delavšnica, ampak v veliki vasi odperla in prosta, nad vratmi je bilo zapisano: „Orožnica“. Župan je skoz perste gledal, predstojnik ni nič od tega vedil, in ko njegov namestnik, ko se ravno memo pelje, napis bere, je menil, de je bila dovoljena in se tudi dalej ni zmenil. Še le najdene pisma so gosposke primorale, de je pogledala, kaj de je to.

V Genfu se čudne reči gode. Fazy je sila begunov v varstvo vzel, in zdaj pravi, de jim je ukazal, se naprej podati. Njih pisma bo francoski vladi izročil.

Razne naznanila.

— V barkostaji pri Carigradu se je brod „Jadsirec Basivi“ unel in z velikim gromenjem razletel. Bilo je na njem 120 topov. Devet sto mož je ta grozna nesreča končala. Ne ve se, kako se je smodnik unel. Devedeset mrtvih so že iz morja izlekli. Kapudan paša je 5 minut preden se je to zgodilo, brod zapustil. Sultan je koj čez 1000 pomočnikov poslal, de naj store, kar jim je mogoče.

— Iz Broda se piše 30. oktobra v „Jugosl. nov.“ Znano vam je, de je Omer paša, mir ohraniti, po vsih mestih v Bosni vojake razdelil, zdaj pripoveduje jo ljudje, ki so prišli čez Savo, de so se Turki pogovorili in iz vsih mest vojake iztirali, kakor se pravi, zato, ker nočejo davkov plačevati.

— Grof Stadion še zdaj ni popolnoma zdrav, vendar njegov zdravnik Priesniz pravi, de se bo popolnoma ozdravil.

— Ministerjalni svetovavec Kreisel, kterimu je naloženo deželno vodstvo v Vojvodini in temeskem Banatu vrediti, se je v Vojvodino podal.

— Že spet je, in zdaj na Horvaškem en reformator čerk in pravopisa vstal. Njegovo pravilo je „piši kakor govoriš.“ — To bi bila godla, de na celem svetu ne take.

— V Pragi je 5. novembra začel Dr. Hanka „staroslovanski jezik“ učiti. Poslušavcov se je zlo veliko zbralo.

V s p o m i n

Klotildi Armanori.

Na cvetni livadi zala cvetica
Je cvetla lepó med sesticami,
Čez druge ne dviga belega lica,
Je rojstna livada nar ljubša ji.

S krepostjo jo dež spod neba napajal,
Je zemlja ji varvala zorni cvet,
Z veseljem jo solnca svit je navdajal
Kazaje ljubezni in iasen svet.

Al solnce zaide, noč se prostera,
In slana pobeli livado, goro,
Cvetica se trese, mraza umera
Ter glavco pobesi popaljeno.

Votline na Krasu.

(Po spisu Dr. Adolfa Schmidl iz Abendbl. d.
Wien. Ztg.)

(Dalje.)

Pet dni je kar sim bil zadnič v votlinah, pa tudi tih pet dni nisim bil brez dela. Gosp. Rudolf je med tem že preiskano daljavo, 800 sežnjev dolgo, premerjal, in tudi jaz sim risal in meril. Veliko boljše bi bili napredovali, ko bi bili bolje podperani.

Kakor sim že opomnul, sim mogoč drugi nov čoln omisliti, katerega smo razdrttega v Hajdingerjevo jamo nesli in šele tam sestavili. Edini zato pripravi tesar, ki mi je tudi uni čoln naredil, je imel drugo delo, moral sim torej v Cirknico po družega poslati. Med tem sim preiskaval hidrografske lastnosti Planine, o katerih bom še posebej govoril.

Ko je bil 24. avgusta čoln zveršen, smo 25. deske v votline nosili; pa zopet sim z veliko silo dobil ljudi za prenašanje desak. Z obema zveršenima čolnoma smo se trikrat prepeljali; čez prvo jezero in čez vodotok, da smo vse orodje in sami sebe — družbo 11 oseb — prepeljali. Iz Ljubljane je bil slavnoznani g. Ferd. Schmidt prišel, z nami votline pogledat. Zlo všeč mi je bil, ker bo kakor umetni svedok veličanskega dela, pričal, da moj popis ni prenapet.

Dasiravne sim že od nekdaj popotovati vaje-
jen, se mi je podzemeljska vožnja po vodi
tako čudna zdela, da mi je še le skušnja po-
trebnih reči v roko podajala. Ni potreba pri-
povedati, kako pazljivo je treba ravnati, kjer
leva stran čolna na skale zadeva in desna pa
globočino 20. sežnjev pod sabo ima.

Na tem je bilo vse, da bi vsaj nekoliko pred sabo viditi mogel. To se je moglo pa še le potem zgoditi, ako bi se bila luč spredej očem zakrila, da bi se mi ne bilo bleščilo. Zmislił sim jo, in sim na rivicu čolna dve vozni svetilnici obesil in to je zdalo; torej vožnja po vodi naj se z voznimi svetilnicami zgodi.

Hajdingerjeva jama je donela od sekanja tesarjev in šumenja vode, le žal mi je bilo da ni bilo obraznika (malarja) zraven, da bi jo bil poobrazil, ko je bila s smolnimi baklami, voščenimi in družimi svečami razsvetljena. Ko je bil vundar čoln gotov, smo srečno odri-nuli, in potem so šli kozarci okrog. Ob 1/2² sim se z g. Rudolfom v čoln podal, z nama je bil zvesti čolnar Juri Jovko (hlapec g. Obre-zata, on je edini mož, ki je vanj zaupati). Med gromečim „Živio“ ostalih sim novim ču-dom nasproti veslal.

Tisuč sežnjev smo včeraj dalje segli, pa zmiram so votline enakoveličanske. Na enem samem mestu imajo samo 10 sežnjev visokosti, sicer pa povsod 15—25, široke so 4—20 sežnjev. Večkrat pa ima obsežek, ki je kotlu podoben, 50 sežnjev v premeri. Tri ure in pol smo jadrali, potem smo pa čoln obrnili, pa le zato ker smo na tem mestu čez 8 skalnih robov (in veliko majhnih slapov) šli, čez ktere smo čoln vleči in vzdigovati morali. Še toliko nas jih je lahko čakalo, nazaj grede bi se bili torej morali z 16 bojevat, kar nas bi bilo ob vso moč djalo. Pa vkljub temu bi se ne bili vernuli, ko bi bili izhod znali. Pred tremi dnevi sim resance v Postojni v vodo vergel, pa duha ne sluha ni bilo od nje. Derže votline v Postojno al so s sosednjo jamo sv. Magdalene v zavezi?

Jutri bomo zvedili, ker se bomo rano na

vodo podali, bomo vzeli še enega moža sabo in pa valarje smo si pripravili, da bomo čolo ložej čez skale spravili. Ne bomo se tako naglo vernuli, jutri upamo tudi zvezo votlin zvediti, ker bodo zgodaj in v Postojni in v sv. Magdaleni plavajoča trupa v vodo metali, tam skoblanja, tu žaganja in plev, ako kaj zagledamo bomo koj vedili kje vun pridemo. Povem tudi da magnetna igla malo pomaga, ker imajo votline preveč ovinkov, pa vundar bolj proti sv. Magdaleni derže, kakor pa proti Postojni.

(Dalje sledi.)

Leva in lesica.

Kralj čveternogatih živali leži na smertni postelji. Podložni ga pridejo obiskat, tudi volk prav pohlevno k njemu pride, se mu priklone, ga ponižno pozdravi in začne lisico neizrečeno tožiti. Lisica, volka viditi v berlog iti, hitro za njim steče in zunaj berloga na ušesa uleče, kaj bo le nje smertni sovražnik čez njo povedal. Ko zasliši svojo hvalo, se zasope in se spehana v berlogu dela: Oh kraljeva svitlost! ne zamerite, de sim nar zadnja zmed podložnih, ki vas pridem obiskat. Po gori in dolu sim tekala in za vas zdravila iskala — tode ne raste več na polju zelišč, katero bi vas zamoglo ozdraviti, le toliko sim slišala govoriti, de je dobro, če se v gorko volkovo kožo zavijete. Komaj lisica izgovori, se že lev v volkovo kožo zavija, lisica pa z berloga smukne. — Za nekaj časa mu je res odleglo — pa zopet se mu bolezin ponovi, hujši kakor poprej, in lev čuti, de se mu je zadnja ura približala. Predin se mu glas zapre, še svojiga sina k sebi pokliče, mu lepe nauke daje in s svarjenjem: „Sin boj se človeka“ sklene.

Ko že nekaj časa na kraljevem sedežu sedi, se ga vroča želja poprime, človeka viditi, kakšni de je vendar, ki so ga mu oče še celo na smertni postelji veljevali bati. Lisico si je bil naprosil, de ga je na potvi spremljevala. Nista dolgo hodila in že srečata dečika. Vidite kraljeva svitlost! to je že človek; tode ni še popolnoma, bo pa kmalo. Čez nekoliko časa jim star mož nasproti pride. Ali je ta morebiti človek, lev vpraša? Ta je pa že nehal biti, odgovori. Komaj se enkrat še prestopita, zapazi lisica lovca, ki je na skali sedel: Unile štor gor na skali, uni je pa prav človek, pravi lisica. Lev ga vglada in veselo zavpije: Malo nagliši jo potegniva, de bova prej pri njem. Lisici pa nič ni kaj dišalo, zato noče z njim. Zdaj pride lev k lovcu in sledeči pogovor se med njima začne.

Lev (k lovcu ki ima pušo v rokah). Kaj pa imaš v rokah?

Lovec. Dimko imam.

Lev. Ali imaš kaj dober tobak?

Lovec. Menim, de je še dovelj dober.

Lev. Daj, daj de enkrat potegnem!

Lovca. Če široko zazijaš, ti ga že dam!

Lev. Bom zazijal, kar se bo dalo. Ino res je zazijal silno široko. Lovic mu nastavi pušo v gobec in ko hoče lev potegniti, sproži lovec pušo in leva hudo rani. O joj! joj! taciga tobaka pa še ne! — joj! iz mene je šinel, tul lev in jo pobere. Lovec hitro za njim steče, potegne meč iz nožnice ino maha leva, de se je meso v kosih od njega valilo; lih komaj mu je ušel. Ves kervav k lisici pride ter ji s britkim glasom toži, kako hudo je človek z njim ravnal. Dimko je imel v rokah, o šmentana dimka ti! tako hud tobak je bil v nji nabasan, de, ko potegnem, se po celim životu iz mene pokadi. Komaj se strahu zavem, še zagradi nevsmiljen človek za jezik, kteri mu je z zapasa mahal in me tako lomi z njim, de se zdaj curkoma kri iz mene teče; gotovo bi me bil umoril, ako bi mu ne bil ušel. Se mi je zdelo, de jo hoste staknili, pravi lisica in se debelo v pest smeja. Gotovo ga več ne pojdeti iskat? Žalostno se na to lev oglasi: O nikdar več ga ne grem iskat, pač bi bilo bolje, ako bi bil očeta bogal, ki so me svarili: ne bil bi tako kervav in razmesarjen kakor sim zdaj.

Zmes.

Piše se od nove neizrečeno imenitne najdbe, ktera žuga sedajne telegrafe podreti, namreč:

se s človekam, naj bo še tako daleč, brez kakega od enega do drugega človeka napeljanega sredstva pogovarjati. Verjamemo radi, da se marsikomuto nemogoče zdi, da mu nikakor v glavo ne gre. Al kaj je človeški um že znal! Zdi se, da mu nič nemogoče ni. Naj bolj nepomenljive stvari, ako človek njih bistvo dobro preudari in razmotri, se naj važnije pokažejo. Kako hitro elektrika naznanila od morja do morja donaša! Vendar se nam obeta znajdba in je, pravijo, že storjena, ki bo to hitrost še zlo prekosila. Kdor je kaj od moči galvanizma, magnetizma in sočutja, ktereга gotovo vsak človek v sebi nosi, slišal, temu se taka znajdba, ne bo nemogoča zdela, ker se ravno na to opera. Nek Francoz se je že na tako vižo z možem, ki v Ameriki stane, pogovarjal. V ta namen je vzel polže, kateri so mu zavolj neke sočutne moči, s katero so v ozki zvezi, naj bodo še tako daleč saksebi, posebno služili. In znajdba je bila storjena. Le v kaki čerki je bila včasih še zmota, ker se je namest naznanjene predstoječa ali poslednja čerka pokazala n.pr. O namesti N, ali H namesti I. To pa je kakor znajdnik sam pravi, le slabi pripravi, ki je do zdaj ima, pripisati. Kdor hoče o tem kaj več zvediti, naj bere „Union“, list 512.

Basni.

VI.

Vijolica je cvetela v zatišju, kamor noben veter ni prišel in je gledala žalostno na plan, kjer so se zeljša in drevesa od viharja gugale. Se tako zibati pravi, je zares nezrečena sreča. Milo poprosi veter, tudi njo obiskati in jo zibati. Veter pride in jo guglje in ziblje. Pa sreča je kratka. Kmalo se vijolici pri majanju cvetje osipè in vse rože jo zaničujejo.

VII.

Medved in lesica zagledata od daleč pani meda in še nekaj pri njem. Štor je, pravi medved in plane proti panju. Lesici se o prvem pogledu tudi tako zdi, pa vendar počaka in bolj na tanko pogleda. Zdaj dobro lovca z risanco razloči in pobegne. Kmaló sliši strel, k je medvedovo življenje končal.

Modri pomisli, preden kaj stori in mu dobro steče; pa neprevidni bebec pogine.

VIII.

Lesica je po zimi na potu ležala in lakote umirala. Memo pride pes s kračo. Rujavka ga milo poprosi, se jo usmiliti. Res ji da kračo, pa komaj jo ona sne, ji reče: Popred sim se jez tebe usmilit, zdaj se boš pa ti mene. Ker me zlo zebe, mi moraš tvojo gostolaso kožo dati.

Tisti ljudje, ki z eno roko dajo, z drugo pa jemlje, so temu psu podobni.

IX.

Zvezde so se prijazno med sabo pomenko-
vale. Na enkrat postane ena njih neizrečeno
svitla in zdajci ošabno svoje bolj temne se-
strice pogleda. Pa njena svitloba je kratka.
Bila se je le vtrenila in je potem naglo iz pod-
nebja zginila.

Zemeljska čast in visokost je ti zvezdi enaka. Ona pride in se en čas napihuje, pa hitro zopet jenja. Njeni nasledik je zaničevanje in zasmeševanje.

Telegrafiško kurzno naznanilo deržavnih
pisem 9. Listopada 1850.

Deržavne dolžne pisma po 5	od 100 (v srebru)	91 $\frac{1}{2}$																				
» » » » 4 $\frac{1}{2}$	» »	79 $\frac{3}{4}$																				
» » » » 4	» »	—																				
Obligacioni avstrijskih pod in nad Anizo, čeških, morav- skih, silezkih, štajarskih, ko- roških, krajskih, gorških in dunajske višje kamorne urad- nile.	<table><tr><td>po 4</td><td>od 100</td><td>—</td><td>gld</td></tr><tr><td>» 2 $\frac{1}{2}$</td><td>» »</td><td>50</td><td>»</td></tr><tr><td>» 2 $\frac{1}{4}$</td><td>» »</td><td>—</td><td>»</td></tr><tr><td>» 2</td><td>» »</td><td>40 $\frac{3}{4}$</td><td>»</td></tr><tr><td>» 1 $\frac{3}{4}$</td><td>» »</td><td>—</td><td>»</td></tr></table>	po 4	od 100	—	gld	» 2 $\frac{1}{2}$	» »	50	»	» 2 $\frac{1}{4}$	» »	—	»	» 2	» »	40 $\frac{3}{4}$	»	» 1 $\frac{3}{4}$	» »	—	»	
po 4	od 100	—	gld																			
» 2 $\frac{1}{2}$	» »	50	»																			
» 2 $\frac{1}{4}$	» »	—	»																			
» 2	» »	40 $\frac{3}{4}$	»																			
» 1 $\frac{3}{4}$	» »	—	»																			

Dnarna cena 9. Listopada 1850.

	V dnarju
Cesarskih cekinovagio (od 100 gold.)	33 $\frac{1}{2}$ gld.
Srebra	23 $\frac{1}{2}$ »